

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการไว้ในหมวด 1 มาตราที่ 6 ให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อีกทั้งกำหนดแนวการจัดการศึกษา ในหมวด 4 มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา และกำหนดแนวการศึกษาในมาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 19 สิงหาคม 2542, หน้า 5-12)

ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ปัจจุบันเกิดจากคนในสังคมขาดคุณธรรม การแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ การเร่งปลูกฝังและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ค่านิยมของคนในสังคม การเตรียมการเพื่อการแก้ปัญหานี้สามารถแก้ไขได้เพียงบางส่วน แนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ปัญหานี้หมดไปหรือลดน้อยลงคือการพัฒนาจริยธรรมให้ฝังรากลึกกลายเป็นค่านิยม ซึ่งช่วงที่เหมาะสมในการวางรากฐานแรกเริ่ม คือ ช่วงปฐมวัย เพราะเป็นช่วงที่เด็กกำลังศึกษาและเรียนรู้มากที่สุด การได้รับการอบรมและประสบการณ์ที่ถูกต้องจะช่วยให้เด็กเจริญเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศรีภววรรณ ไสโสภา, 2545, หน้า 38)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล และได้กำหนดจุดมุ่งหมาย ที่ถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ 12 ข้อ ซึ่งจุดมุ่งหมาย

สำคัญที่กำหนดไว้ในข้อ 4 ก็คือ การมีคุณธรรม จริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม(กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 3)

วินัยในตนเองเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยกำหนดทิศทางให้สมาชิกในสังคมประพฤติปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน เพื่อความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม ถ้าหากปราศจากวินัยแล้ว การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมแต่ละกลุ่มก็จะวุ่นวายสับสน เพราะแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกัน ทั้งในระดับการศึกษา ความรู้ จิตใจ การอบรมเลี้ยงดู และความต้องการในด้านต่าง ๆ ในขณะเดียวกันถ้าคนในสังคมนั้น ๆ มีวินัยในตนเองจะทำให้บุคคลนั้นประพฤติตนอย่างมีเหตุผล มีความอดทน มั่นคงทางอารมณ์ และเป็นผู้มีจริยธรรม ซึ่งจะทำให้คนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข การพัฒนาวินัยในตนเองแก่นักเรียนหรือเยาวชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยให้นักเรียนหรือเยาวชนรู้จักดำเนินชีวิตของตนอย่างถูกต้อง มีเหตุผล และเลือกทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ไม่สร้างปัญหาให้แก่สังคมที่ตนเองอยู่ และยังสามารถพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นด้วย (สินีนางู สุทธิจินดา, 2543, หน้า 35)

โรงเรียนพิณพลราษฎร์ ตั้งตรงจิต 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 2 จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยจนถึงการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีเด็กปฐมวัยที่อยู่ในเขตบริการของโรงเรียนเป็นจำนวนมาก จากการสังเกตพฤติกรรมโดยภาพรวมพบปัญหาพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยในหลายด้านเช่น ขาดความมีระเบียบในการประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และมักฝ่าฝืนข้อตกลงต่างๆที่ครูกับเด็กสร้างขึ้นร่วมกัน สาเหตุเพราะสภาพชุมชนและสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ เป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่มีผู้คนอยู่อย่างหลากหลาย ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งสภาพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพและการศึกษา บุคคลต่างๆเหล่านี้มีลักษณะพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป จากพฤติกรรมดังกล่าวทำให้เด็กเลียนแบบพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่เหมาะสมจากบุคคลที่อยู่แวดล้อม แล้วแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ที่โรงเรียน ส่งผลให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การจัดประสบการณ์โดยการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมและกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่โรงเรียนจัดขึ้นยังไม่เพียงพอและไม่ประสบผลเท่าที่ควรในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพียงแค่ช่วยแก้ปัญหาได้บางส่วนเท่านั้น แนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาคือ การปลูกฝังจริยธรรมที่ดีให้แก่เด็กปฐมวัยโดยวิธีที่สามารถสอดแทรกคุณธรรมที่ดีเข้าไปได้ง่ายก็คือ การเล่านิทาน ซึ่งสามารถที่จะซึมซับเข้าไปในจิตใจโดยไม่รู้สึกรู้สีกตัว เด็กอายุ 3-6 ขวบชอบฟังนิทานเป็นชีวิตจิตใจ ชอบคิด ชอบจินตนาการ เพราะตัวละครในนิทานสามารถที่จะจูงใจและเร้าความสนใจของเด็ก มีพลังโน้มน้าวทัศนคติตลอดจนเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ เพราะธรรมชาติของเด็กวัยนี้ชอบเลียนแบบ

พฤติกรรมของผู้ที่มีความสามารถหรือบุคคลที่เด็กมีความพึงพอใจมีความศรัทธา เมื่อเด็กสามารถเลียนแบบตัวอย่างในนิทานตามที่ผู้เขียนจะชักจูงหรือกระตุ้นให้เป็นไปตามแนวความคิดนั้นๆ (กึ่งแก้ว อุตถากร, 2540, หน้า 35) ซึ่งจากการศึกษาของอินทิวา รุมาส (2545) พบว่า หลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 แล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมการแสดงคุณลักษณะทางคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัย สอดคล้องกับทฤษฎีการเลียนแบบของ Bandura ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของคนส่วนใหญ่เกิดจากการสังเกตตัวแบบซึ่งสามารถถ่ายทอด ทั้งความคิดและการแสดงออกได้พร้อมกัน การเลียนแบบจากตัวแบบทั้งตัวแบบที่มีชีวิต และตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ ทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ว่าพฤติกรรมใดที่ตนควรนำไปปฏิบัติ และพฤติกรรมใดควรละเว้นหรือหลีกเลี่ยง (Wool Folk, 1955 อ้างอิงใน วรวิณี ลิ้มอักษร, 2541)

นอกจากนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของเดวิด คอลป์ (Kolb, 1984 อ้างอิงใน Chapman, 2005 และ Conner, 2005) ที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้ตระหนักในปรากฏการณ์ในชีวิตจริงซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา โดยให้ประสบการณ์ภาคสนามเชื่อมโยงการเรียนรู้ความคิดและการกระทำเข้าด้วยกัน การเรียนรู้เชิงประสบการณ์จึงสัมพันธ์กับ “การเรียนรู้จากการกระทำ” วิธีการเรียนการสอนจะเชื่อมโยงทักษะการเรียนรู้กับสถานการณ์จริง ในโลกของการทำงานจริงซึ่งเป็นวิธีสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 การนำเสนอประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม ขั้นที่ 2 การสังเกตและสะท้อนความคิด ขั้นที่ 3 การสรุปความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรมและขั้นที่ 4 การทดลองใช้ในสถานการณ์จริง ดังนั้นการให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมโดยใช้ตัวแบบจากนิทานที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจมีแง่คิดและมีตัวละครเด่นในนิทานซึ่งมีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติให้เด็กได้เรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของตัวละครเด่นในนิทานแล้ว จะทำให้เด็กสามารถนำหลักการประพฤติปฏิบัติดังกล่าวไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมตามวัย และเนื่องจากการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัย 3 – 5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ประสบการณ์ที่จัดจะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และควรยืดหยุ่นให้มีสาระการเรียนรู้ ที่เด็กสนใจและสาระการเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนด เมื่อเด็กได้รับประสบการณ์สำคัญและทำกิจกรรมในแต่ละเรื่องแล้ว เด็กควรเกิดแนวคิดตามที่ได้เสนอแนะในหลักสูตร การนำนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการจัด

ประสบการณ์ ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเด็กจะเป็นหัวใจสำคัญในแต่ละนวัตกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 61)

จากหลักการและแนวคิดต่างๆที่กล่าวมา คณะผู้วิจัยจึงพัฒนาการจัดกิจกรรมเล่านิทาน เพื่อมุ่งส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยจัดกิจกรรมตาม ขั้นตอนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนของเดวิด คออล์ป การจัดกิจกรรม เล่านิทานตามกระบวนการของคออล์ปที่เสริมสร้างวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่พัฒนาขั้นนี้ มีประโยชน์ต่อโรงเรียนอื่น ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพการจัดกิจกรรมเล่านิทานตามกระบวนการของคออล์ป ที่เสริมสร้างวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาผลการใช้การจัดกิจกรรมเล่านิทานตามกระบวนการของคออล์ปที่เสริมสร้าง วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยเปรียบเทียบวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัด กิจกรรม

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยทำให้ได้การจัดกิจกรรมเล่านิทานตามกระบวนการของคออล์ป ที่เสริมสร้างวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วย ส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีวินัยในตนเอง โดยเน้นทักษะกระบวนการให้เด็กเป็นศูนย์กลาง ในการเรียนรู้ มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นรวมทั้งการเรียนรู้แบบร่วมมือและระดมสมอง สามารถนำประสบการณ์จริงที่ได้จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอันเป็นหลักสำคัญ ของแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
2. ทำให้เด็กปฐมวัยมีวินัยในตนเอง สามารถควบคุมตนเองให้อยู่ในระบบระเบียบและ รู้จักการประพฤติปฏิบัติตนตามข้อตกลง ซึ่งจะเป็นการส่งผลให้เด็กมีจริยธรรมด้านอื่น ๆ เช่น ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเสียสละ รู้จักการแบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่น และมีความสามัคคีในการอยู่ร่วมกัน ในสังคม

3. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน ได้พิจารณานำแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานตามกระบวนการของคอสป์ ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมจริยธรรมด้านอื่น ๆ ในอันที่จะเกิดผลกับเด็กปฐมวัยให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงงามต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนพิณพลราษฎร์ ตั้งตรงจิตร 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 4 ห้องเรียน รวม 118 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2.1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนพิณพลราษฎร์ ตั้งตรงจิตร 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ความมีวินัยในตนเอง โดยคณะผู้วิจัยกำหนดสาระการเรียนรู้เป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ความมีระเบียบ ความรับผิดชอบ และการปฏิบัติตามข้อตกลง ซึ่งมีสาระสำคัญในแต่ละด้าน คือ

1. ความมีระเบียบ หมายถึง ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการประพฤติปฏิบัติตนในกิจวัตรประจำวัน ดังนี้

- 1.1 การจัดเก็บของเล่น ของใช้เข้าที่ให้เรียบร้อย
- 1.2 การดูแลรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน
- 1.3 การแต่งกายให้สะอาด เรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน
- 1.4 การเข้าแถวให้เรียบร้อย เมื่อปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน เช่น เคารพธงชาติหรือสวดมนต์
- 1.5 การรับประทานอาหารให้เรียบร้อยโดยไม่หกเลอะเทอะ

2. ความรับผิดชอบ หมายถึง การมีความมุ่งมั่น ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ และพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น ดังนี้

- 2.1 การมุ่งมั่น ตั้งใจในการทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมาย
- 2.2 การตรงต่อเวลา ทำงานให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด
- 2.3 การทำงานให้ถูกต้องตามที่ได้รับมอบหมาย

2.4 การทำงานให้เรียบร้อย ประณีต สวยงามและมีคุณภาพ

2.5 การเก็บอุปกรณ์ที่ใช้ให้ถูกที่เมื่อเสร็จสิ้นการทำงาน

3. การปฏิบัติตามข้อตกลง หมายถึง การประพฤติ ปฏิบัติตนตามข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียน โดยคณะผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงที่เด็กทุกคนควรปฏิบัติ ดังนี้

3.1 ไม่ส่งเสียงดังในห้องเรียน

3.2 ไม่นำขนมมารับประทานในห้องเรียน

3.3 หยุดพูดเมื่อครูพูด ไม่ส่งเสียงดังขณะที่ครูกำลังสอน

3.4 ทิ้งขยะให้ถูกที่ ไม่ทิ้งขยะเลอะเทอะในห้องเรียน

3.5 เข้าแถวรอคอยตามลำดับก่อนหลังในขณะรอปฏิบัติกิจกรรม

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ การจัดกิจกรรมเล่นนิทานตามกระบวนการของคอลลีป

ตัวแปรตาม ได้แก่ วินัยในตนเอง ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ความมีระเบียบ

ความรับผิดชอบและการปฏิบัติตามข้อตกลง

ระยะเวลาทดลอง

ดำเนินการทดลองเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาการจัดกิจกรรมเล่นนิทานตามกระบวนการของคอลลีป หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้ได้การจัดกิจกรรมเล่นนิทานที่มีกระบวนการจัดกิจกรรมเป็น 4 ขั้นตอน ตามแนวคิดของเดวิด คอลลีป ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่เน้นทักษะกระบวนการให้เด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ โดยมีการคัดเลือกนิทาน การกำหนดคำถามปลายเปิดประกอบนิทาน การกำหนดกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน และการสร้างแผนการจัดกิจกรรมเล่นนิทานที่มีองค์ประกอบทั้งสาระสำคัญ จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรม สื่อ อุปกรณ์ การวัดและประเมินผล โดยผ่านการพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญ อีกทั้งมีการนำไปทดลองใช้เพื่อศึกษาจุดบกพร่องและปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในขณะจัดกิจกรรม ทำการปรับปรุง แก้ไขจนได้แผนการจัดกิจกรรมเล่นนิทานที่มีคุณภาพ

2. การจัดกิจกรรมเล่นนิทานตามกระบวนการของคอลลีป หมายถึง การจัดการเรียนรู้ผ่านการเล่นนิทานที่มีเนื้อหาส่งเสริมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเอง มีการแสดงท่าทาง และใช้สื่อประกอบการเล่า เช่น หนังสือนิทานประกอบภาพหรือหุ่นมือ มีการสอดใส่อารมณ์ตามบทบาทของตัวละครในเรื่อง เพื่อสร้างความสนใจ และเพื่อให้เด็กเข้าใจในเรื่องราวมากขึ้น มีการสร้าง

ข้อตกลงร่วมกันในการฟังนิทานระหว่างเด็กกับผู้เล่า โดยใช้กระบวนการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของเดวิด คอส์ป คือ

ขั้นที่ 1 การนำเสนอประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม โดยการใช้คำถามปลายเปิดเพื่อทบทวนประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย

ขั้นที่ 2 การสังเกตและสะท้อนความคิด โดยการให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองจากการสังเกตพฤติกรรมของตัวละครเด่นในนิทาน การรับรู้พฤติกรรมจากตัวละคร และการใช้คำถามปลายเปิด เพื่อกระตุ้นให้เด็กอภิปราย และแสดงความคิดเห็น อย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับต้นแบบในนิทานจากมุมมองที่หลากหลาย

ขั้นที่ 3 การสรุปความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรม โดยการนำความรู้ที่ได้จากต้นแบบในนิทาน จากการสังเกตและสะท้อนความคิดมาสรุปเป็นความคิดรวบยอดและหลักการในการประพฤติปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 การทดลองใช้ในสถานการณ์จริง โดยการนำหลักการประพฤติปฏิบัติไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน โดยการให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นกลุ่ม

3. นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่ผ่านการคัดเลือกจากนิทานที่มีตามร้านหนังสือทั่วไป เพื่อมุ่งให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีการสอดแทรกคติธรรมเพื่อสอนให้คนมีคุณธรรม จริยธรรม มีตัวละครเด่นจากนิทานที่เด็กสามารถนำมาใช้แบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติและมีเนื้อหาที่ส่งเสริมจริยธรรมการมีวินัยในตนเองจำนวน 8 เรื่อง คือ

- 3.1 ลิงน้อยโง่โง่
- 3.2 ความพยายามของเป้ง
- 3.3 หนูทำเองหนูเก่งจัง
- 3.4 ปีศาจขยับกับสองพี่น้องจอมสกปรก
- 3.5 ลูกอมวิเศษ
- 3.6 เจ้าตุ่นจอมขี้เกียจ
- 3.7 เจ้าลายลูกแมวจอมซน
- 3.8 หนูนาน่ารักจัง

4. วินัยในตนเอง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการควบคุมตนเองในการประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎระเบียบ เพื่อความสงบสุขของส่วนรวม ซึ่งกำหนดเป็น 3 ด้าน คือ ความมีระเบียบ ความรับผิดชอบ และการปฏิบัติตามข้อตกลง โดยมีรายละเอียดและลักษณะของพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของพฤติกรรมในแต่ละด้าน คือ

4.1 ความมีระเบียบ หมายถึง ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการประพฤติปฏิบัติตนในกิจวัตรประจำวัน ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงถึงความมีระเบียบของเด็กปฐมวัย มีดังนี้

4.1.1 จัดเก็บของเล่น ของใช้เข้าที่ได้เรียบร้อย

4.1.2 ดูแลรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน

4.1.3 แต่งกายสะอาด เรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน

4.1.4 เข้าแถวเรียบร้อย เมื่อปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน เช่น เคารพธงชาติ หรือ สวดมนต์

4.1.5 รับประทานอาหารได้เรียบร้อยโดยไม่หกเลอะเทอะ

4.2 ความรับผิดชอบ หมายถึง การมีความมุ่งมั่น ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ และพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย มีดังนี้

4.2.1 มุ่งมั่น ตั้งใจในการทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมาย

4.2.2 ตรงต่อเวลา ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด

4.2.3 ทำงานได้ถูกต้องตามที่ได้รับมอบหมาย

4.2.4 ทำงานได้เรียบร้อย ประณีต สวยงามและมีคุณภาพ

4.2.5 เก็บอุปกรณ์ที่ใช้ได้ถูกที่ เมื่อเสร็จสิ้นการทำงาน

4.3 การปฏิบัติตามข้อตกลง หมายถึง การประพฤติ ปฏิบัติตนตามข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียน ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงถึงการปฏิบัติตามข้อตกลงของเด็กปฐมวัย มีดังนี้

4.3.1 ไม่ส่งเสียงดังในห้องเรียน

4.3.2 ไม่นำขนมมารับประทานในห้องเรียน

4.3.3 หยุดพูดเมื่อครูพูด ไม่ส่งเสียงดังขณะที่ครูกำลังสอน

4.3.4 ทิ้งขยะให้ถูกที่ ไม่ทิ้งขยะเลอะเทอะในห้องเรียน

4.3.5 เข้าแถวรอคอยตามลำดับก่อนหลังในขณะรอปฏิบัติกิจกรรม

5. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนพิณพลราษฎร์ ตั้งตรงจิตร 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

สมมุติฐานของการวิจัย

เด็กปฐมวัยมีวินัยในตนเองหลังการจัดกิจกรรมเล่นนิทานตามกระบวนการของคอล์ปสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม